

Ганна Шемаєва,

д-р наук із соціальних комунікацій,
професор Харківської державної академії культури

Коеволюційні стратегії розвитку бібліотек

У статті обґрунтовується розвиток бібліотек на засадах принципів коеволюції. Визначено стратегічні напрями цього процесу: коеволюція бібліотек, науки і наукових комунікацій; перехід бібліотечного співтовариства від адаптивної стратегії розвитку до випереджаючої; посилення взаємодії та взаємозв'язків бібліотек з різними структурами та системами суспільства; коеволюційна інноватика; коеволюція бібліотечної освіти і професійного бібліотечного середовища.

К л ю ч о в і с л о в а: бібліотечні стратегії, теорія коеволюції, коеволюційна інноватика, випереджаючий бібліотечний розвиток.

В умовах розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, поширення інноваційних форм маркетингу, реклами, політичних технологій, аналітики і консалтингу, дезінформації, інформаційних провокацій, віртуальних перфомансів бібліотекам дедалі складніше відстоювати свої позиції в суспільстві. Такий стан зумовлює пошуки стратегій та нових моделей розвитку бібліотечного інституту, який є одним з основних учасників системи соціальних комунікацій.

Перспективною є ідея коеволюції, яка ґрунтується на теорії еволюції, що вийшла на рівень пізнання умов, чинників, механізмів розвитку як суспільства загалом, так і окремих структур та систем.

Концептуальні основи коеволюції як осової ідеї соціокультурної моделі, спрямованої на гармонізацію суспільства в масштабах соціоприродного універсуму закладені В. І. Вернадським у вченні про ноосферу [2]. Важлива роль у теоретичному розвитку коеволюційних засад належить українським вченим, зокрема Е. Афоніну, А. Бандурці, А. Мартинову [1], які ведуть пошуки шляхів планетарного взаєморозуміння. Вагомий внесок у розвиток ідей і концепцій коеволюції зробили такі автори, як Дж. Форрестер, Д. Белл, Д. Медоуз, А. Б. Вебер та ін. Особливо слід відзначити наукові уявлення А. Д. Урсула [11], який обґрунтовує коеволюцію природи, суспільства, людини як стратегію подальшого розвитку людства; визначає пріоритетні цінності, серед яких: моральність, екогуманізм, інтелектуальність. Наукове й практичне значення мають концепції коеволюції природи і людини російських вчених, зокрема Н. Моїсєєва [7], який відносить до пріоритетних принципів коеволюції поліфундаментальність, доповненість, взаємодію.

Останнім часом прямо чи опосередковано до застосування основних засад коеволюції при визначенні перспектив бібліотечного розвитку зверта-

ються українські і зарубіжні вчені. Серед них можна назвати О. Воскобойнікову-Гузєву, К. Лобузину, Н. Лопатіну, А. Соколова, Ю. Чорного [3–6; 9; 10; 12], які пропонують різні концепції, моделі та стратегічні напрями розвитку бібліотек у складних умовах сьогодення. Зазначене свідчить про необхідність та нагальність їх узагальнення.

Метою статті є обґрунтування стратегій розвитку бібліотек у сучасній системі соціальних комунікацій на засадах узагальнення коеволюційних концепцій різних дослідників.

У сучасному науковому дискурсі теорія коеволюції стала формулюватися достатньо чітко, зросло її значення для вибору стратегій подальшого розвитку різних структур. Більшість дослідників розглядають коеволюцію як складну поліфонію, що поєднує гармонію і дисгармонію, взаємодоповненість і конкуренцію, взаємопроникнення й кооперацію, інтерференцію і взаємопосилення, синхронізацію та ізоляцію [1; 5; 8; 13]. Сьогодні поняття коеволюції характеризує кореляцію еволюційних змін як матеріальних, так й ідеальних систем, що розвиваються. Тобто коеволюція розуміється як взаємопов'язані та взаємозалежні процеси розвитку різних суб'єктів, структур, явищ тощо. При цьому одні процеси є позитивними, а інші – негативними. Їх розділення є вельми умовним. Проте воно дає новий погляд на пізнання особливостей функціонування складних систем, визначення стратегій їх розвитку.

Вивчення теоретичних уявлень дослідників, що спиралися на коеволюційні принципи та теорії, дає змогу виокремити декілька стратегічних напрямів подальшого розвитку бібліотек у сучасних складних умовах.

По-перше, це коеволюція бібліотек, науки і наукових комунікацій, їх спільної генези та розвитку в умовах інформаційного суспільства, формування суспільства знань [13; 14]. Бібліотека є взаємо-

пов'язуючим елементом постійних і тісних взаємозв'язків між структурними компонентами науки (внутрішня взаємодія) та її взаємозв'язків із зовнішнім середовищем. Як один із найважливіших елементів комунікаційного ланцюга бібліотека об'єднує науковців, сучасні знання з досягненнями минулого, дає змогу обирати різні шляхи та форми комунікацій – від традиційних лінійних до електронних та нелінійних [13]. І це цілком закономірно, адже у бібліотеках більше ніж в інших соціально-комунікаційних структурах сконцентрований інформаційно-інтелектуальний ресурс суспільства, вони представляють всю різноманітність комунікаційних засобів, форм, каналів, акумулюють комунікаційну культуру суспільства. Бібліотека забезпечує транспортування інформації і знань у соціумі, організовує збереження наукової пам'яті людства, створює умови для доступу до всіх видів інформації, спрямовує свою діяльність на розуміння принципів відповідності, доповненості, взаємодії, взаємовпливу.

Безперечно, зміни, що відбуваються в системі наукової комунікації, викликають трансформаційні процеси і в структурно-функціональній діяльності бібліотек, які, у свою чергу, впливають на розвиток системи наукової комунікації. Так, трансформація характеру публікації в електронному середовищі зумовлює зростання значення знання, яке і є основою змін у виробничих, економічних та інших відносинах сучасного суспільства. Особливістю нових моделей комунікації є те, що поряд з іншими одиницями комунікації виокремлюється нова одиниця, якою є окреме знання. Тезу, що більше не існує поняття окремої статті висунув Пітер Бойс (Peter Boose), виступаючи на семінарі, організованому Американською асоціацією підтримки науки (AAAS), ЮНЕСКО та Міжнародною радою наукових товариств (ICSU) ще у 1998 р. Про це повідомляє А. Boyd [15].

Виникнення нової одиниці комунікації пов'язане, на нашу думку, з тим, що траєкторія і динаміка розвитку суспільства дедалі більше залежать не від наявності матеріальних чинників виробництва, що надзвичайно важливо, а від здатності засвоювати та використовувати нові знання. Водночас слід зазначити, що стаття в умовах електронного середовища не перестає бути одиницею комунікації. Це зумовлено визначеннями того, що історико-культурні традиції зберігаються, а система соціальних комунікацій поповнюється новими каналами і формами у процесі історичного розвитку суспільства. Тому нова одиниця (знання) може співіснувати поряд з іншими одиницями комунікації, зокрема науковими статтями, не заперечуючи їх. Можна тільки

прогнозувати, що знання згодом стане провідною одиницею поряд з іншими.

Такої думки дотримується й українська дослідниця К. Лобузінна [4], яка відзначає, що вплив нових технологій на бібліотечну діяльність проходить через накопичення знань. І це, в свою чергу, викликає розвиток когнітивних технологій. Перебудова технологічних підходів до бібліотечно-інформаційної діяльності з урахуванням вимог сучасного інформаційного простору та досягнень інформаційно-комунікаційних технологій уможливить активне входження бібліотек у процеси формування суспільства знань шляхом розвитку та вдосконалення методів, засобів, інструментів організації доступу до знань, накопичених у документно-інформаційних фондах бібліотек.

По-друге, це – нагальність переходу бібліотечного співтовариства від адаптивного розвитку до випереджаючого, коеволюційного на засадах посилення його участі в структуруванні і функціонуванні інформаційного простору. Цю позицію обстоюють Н. Лопатіна і Ю. Чорний [5; 6; 12]. Вони визначають основним конфліктом бібліотечного співтовариства існування двох професійних позицій: адаптивної та активно-діяльній. Так, Н. Лопатіна зауважує, що важливою перепорою подальшого розвитку бібліотек є адаптивні процеси, які становлять основу їх нинішньої діяльності. Подолання такого стану дослідниця вбачає у взаємному пристосуванні бібліотеки і технологій, бібліотекаря і користувача бібліотеки, загалом – у досягненні цільової сумісності стратегій й інструментарію бібліотечної діяльності в нових соціальних, економічних, політичних та культурних умовах [5, с. 29].

На думку Ю. Чорного [12], настає епоха конвергентних технологій, до яких необхідно підключатися на стадії їх формування. Слід погодитися з ним, що технологічний розвиток так чи інакше здійснюватиме вплив на бібліотечну систему. Тому доцільно займати позицію активних учасників технологічних, соціальних, культурних, комунікаційних та інших змін. Акцент на випередження є вирішальною умовою не тільки збереження бібліотекою свого місця в суспільстві, але й його зміни та сталого розвитку.

Важливо зазначити, що випереджаючий розвиток розуміється як процес коадаптації, кооперації, співробітництва. Тобто основу такого розвитку становить не стільки спільність розвитку, скільки спрямованість та особливість учасників, які беруть участь у взаємодії, їх кооперативність, поліфонічність.

На нові можливості бібліотечного розвитку, засновані на коеволюційних принципах, звертає увагу й

А. Соколов [9; 10]. Він обґрунтовує взаємопов'язаний, спільний розвиток книжкової й інформаційно-комунікаційної культури; розглядає інформатизацію в якості допоміжного засобу гуманізації бібліотечного інституту; виокремлює три коеволюційні закономірності. По-перше, вчений стверджує, що у цивілізованому суспільстві освіченість його членів та їх творче самовираження зумовлені рівнем розвитку книжкової культури і навпаки. По-друге, він вказує на залежність духовно-морального розвитку суспільства від змісту літератури. По-третє – виокремлює залежність рівня інтелігентності суспільства від свободи доступу його членів до книжкових фондів. Тобто А. Соколов пов'язує розвиток бібліотек в умовах техногенної цивілізації з реалізацією гуманістичної місії, обґрунтовує необхідність єдності технократичного та гуманістичного шляхів бібліотечного розвитку [10]. Його концепція вибудовується за законом еволюційних кореляцій або техно-гуманітарного балансу. Безперечно, гуманістичне відродження неможливе без участі бібліотечного соціального інституту. З одного боку, бібліотека є сховищем (скарбницею) культури, культурних цінностей, архівом людських знань. З іншого – реалізує функцію комунікації між різними поколіннями, різними історичними епохами, різними співтовариствами через традиційні документні та сучасні електронні ресурси і засоби взаємодії; докладає зусиль щодо узгодження процесів взаємодії з іншими структурами системи соціальної комунікації. Коеволюція інституціональних й соціокультурних складових трансформації бібліотеки у сучасних умовах розвитку соціальних комунікацій забезпечуватиме баланс системоутворюючих та системозмінних чинників, визначатиме параметри конкуренції формальних і неформальних інституцій, справлятиме вплив на функціональність систем, зокрема бібліотечної.

Виникнення та поширення нових засобів, комунікаційних технологій, електронної комунікації сприяли встановленню соціального статусу бібліотеки як одного з пріоритетних елементів системи соціальних комунікацій. У першу чергу таке визначення зумовлено тим, що принципово змінюється місія бібліотек: від збереження інформації до організації доступу в режимі реального часу, до формування сучасних моделей соціальної взаємодії. Бібліотеки мають значний досвід співробітництва з видавництвами, архівами, службами науково-технічної інформації; поглиблюється взаємодія бібліотек з музеями, клубами, будинками культури; встановлюються зв'язки з різними громадськими та державними структурами.

Аналіз бібліотеки як компонента системи соціальних комунікацій у контексті коеволюційних процесів розвитку дав змогу встановити, що слабкість зв'язків з соціокомунікаційними структурами може призвести до уповільнення розвитку, а надмірна інтенсивність їх взаємодії може викликати злиття або відродження в одну структуру, що також негативно вплине на ефективність функціонування системи [13]. Оптимальними є інтеграційні процеси, що формують такі зміни функцій і властивостей, таку єдність, коли кожний компонент системи зберігає свою особливість на вищій формі організації й управління. Тобто, виявом коеволюційних процесів розвитку бібліотек є синергетична взаємодія елементів, що проявляється насамперед у їх сприйманні впливів внутрішнього та зовнішнього середовищ; розгортанні взаємодії бібліотек з усіма компонентами системи соціальних комунікацій та іншими структурами суспільства. Методологічне значення для посилення означених взаємодії, взаємозв'язків мають такі принципи: оптимального управління складними динамічними системами; необхідної різноманітності; сполучення внутрішніх і зовнішніх регуляторів; ієрархічності; кооперативності; доповнення; коадаптації. Отже, коеволюційний розвиток зумовлює формування узгоджених взаємозв'язків між елементами системи, встановлення спільних темпів їх розвитку із забезпеченням особливостей кожної з підсистем.

Варто зазначити, що О. Воскобойнікова-Гузєва дієвими механізмами розвитку бібліотечно-інформаційної сфери визначає використання різних засобів соціального партнерства. Вона переконливо доводить взаємовплив та взаємозалежність суспільного розвитку – соціокультурної сфери – бібліотечно-інформаційної галузі – окремої бібліотечно-інформаційної установи [3]. Тобто вагомого значення набуває створення нових механізмів управління розширенням діапазону інноваційної активності бібліотек.

На нашу думку, особливої пріоритетності набуває визначення комплексу управлінських інструментів для встановлення й підтримки балансу еволюційного і інноваційного розвитку динамічних, відкритих систем, до яких відносяться бібліотеки.

Доцільність поєднання основних принципів коеволюції та інноватики обґрунтовує Ю. Нікітіна [8]. Авторка зосереджує увагу на єдності коеволюційного й інноваційного принципів управління на засадах гармонійного поєднання природної еволюції й випереджаючого оновлення організації суспільної життєдіяльності. Інноваційна активність бібліотек спричинила посилення зростання уваги до проблем якості в бібліотечній сфері. З одного бо-

ку, динамічне зростання та урізноманітнення потреб користувачів бібліотек, їх вимогливість до ресурсів і послуг бібліотек, а з іншого, внаслідок посилення конкуренції в умовах глобалізації та інформатизації суспільства, бібліотеки намагаються аналізувати й оцінювати свою діяльність для піднесення її ефективності; визначають нові підходи до оцінки якості бібліотечної роботи. Безперечно, успіх бібліотечного розвитку визначають чинники, пов'язані з унікальністю бібліотеки, знанням потреб її користувачів, взаємодією з ними. Це змінює професійні орієнтири комунікаційної взаємодії бібліотечного фахівця і користувача як рівних партнерів, які є носіями певних соціальних ролей у процесі бібліотечного обслуговування, потребує відповідної готовності бібліотекарів до оцінювання своєї роботи в нових умовах.

При цьому першочергового значення набуває формування у працівників бібліотек коєволюційно-інноваційного типу мислення. На сучасному етапі розвитку інформаційно-комунікаційна та когнітивна складові набувають складного, розгалуженого характеру, який прийшов на зміну тривіальності та лінійності. Наукові дисципліни мають здатність перетинатись і схрещуватись, в одному випадку запозичуючи одна в одній дослідницькі методи, в іншому – утворюючи нові наукові галузі. Сучасний бібліотекар має здобувати принципово нові знання, уміння і навички, адекватні викликам суспільства. Йому необхідно бути широко освіченим фахівцем, що володіє, крім знань фундаментальних дисциплін, знаннями суміжних галузей і сфер діяльності. Зауважимо, що затвердження у 2015 р. нової спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» свідчить про перший крок реалізації даної стратегії. Важливим чинником бібліотечного розвитку залишається затребуваність компетенцій випускників відповідних кафедр, формування спільними зусиллями загальнокультурних компетенцій, здатності самостійно набувати й використовувати в практичній діяльності нові знання й вміння. Особливої значущості набуває підготовка спільних проектів освітніми й практичними установами, розвиток міжнародного співробітництва.

Висновки. Новим і перспективним є обґрунтування коєволюційної стратегії випереджаючого розвитку бібліотечної науки, освіти, практики, яка ґрунтується на взаємозалежності внутрішніх бібліотечних процесів та зовнішнього середовища, дає змогу виявляти багатоаспектність стратегічних напрямів, пов'язаних з переходом бібліотек від адаптивної стратегії до випереджаючої через про-

цеси інтеграції, консолідації, інтелектуалізації на основі принципів когерентності, взаємоузгодження, єдності через різноманіття. Коєволюційна стратегія бібліотечного розвитку передбачає своєчасне дослідження змін зовнішнього середовища. При цьому пріоритетного значення набуває прискорення бібліотечної активності не тільки у встановленні зв'язків та взаємозв'язків з різними структурами суспільства, але й включення їх у процеси, що прямо чи опосередковано пов'язані з бібліотечною діяльністю. Загалом, орієнтація бібліотек на стратегію коєволюційного розвитку відкриває нові можливості та перспективи для бібліотечної сфери.

Список використаних джерел

1. Афонин Э. А. Великая коэволюция. Глобальные проблемы современности : историко-социологический анализ / Э. А. Афонин, А. М. Бандурка, А. Ю. Мартынов. 2-е изд., перераб. и доп. К. : Парламентское издательство, 2003. 384 с.
2. Вернадский В. И. Избранные труды по истории науки / В. И. Вернадский. М. : Наука, 1981. 359 с.
3. Воскобойникова-Гузева О. В. Стратегії розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України : генезис, концепції, модернізація : монографія / О. В. Воскобойникова-Гузева. Київ : Академперіодика, 2014. 362 с.
4. Лобузина К. Технології організації знанневих ресурсів у бібліотечно-інформаційній діяльності : монографія / К. Лобузина. К. ; 2012. 252 с.
5. Лопатина Н. В. Библиотека в культуре информационного общества / Н. В. Лопатина. *Обсерватория культуры*. 2015. № 5. С. 27–31.
6. Лопатина Н. В. Коэволюционный подход в социально-гуманитарных науках (на примере библиотековедения) / Н. В. Лопатина. *Вестн. Московского гос. ун-та культуры*. 2016. № 6.
7. Моисеев Н. Н. Еще раз о проблеме коэволюции. *Вопросы философии*. – 1998. № 8. С. 26–34.
8. Никитина Ю. А. Использование принципа коэволюционной инноватики в управлении социальным развитием: механизмы и методология / Ю. А. Никитина. *Вестник Томского гос. ун-та. Культурология и искусствоведение*. 2013. № 1. С. 92–98.
9. Соколов А. В. Коэволюция книжности и интеллигентности в России / А. В. Соколов. *Университетская книга*. 2009. № 9. С. 66–68.
10. Соколов А. В. Библиотека – гуманистический символ нации : цикл статей. Ст. 1. Коэволюция гуманизма и библиотек / А. В. Соколов. *Современная библиотека*. 2011. № 4. С. 18–27.
11. Урсул А. Д. Глобальный (универсальный) эволюционизм: предметное поле и проблемная ориентация / А. Д. Урсул, Т. А. Урсул. *Философия и культура*. 2012. № 2. С. 6–20.
12. Черный Ю. Ю. В чем может заключаться коэволюционная стратегия развития библиотек и других институтов социальной памяти? / *Электронные ресурсы библиотек, музеев, архивов : X всерос. науч.-практ. конф.*, 29 октября 2014 г. URL : www.pl.spb.ru/specialists/izd/elres_all/
13. Шемяева Г. В. Библиотека в системе наукової комунікації : коєволюційні процеси розвитку : автореф. дис. ... д-ра наук з соц. комунікацій : 27.00.03 / Г. В. Шемяева; Харків. держ. акад. культури. Харків, 2009. 42 с.
14. Шемяева Г. В. Місце бібліотеки в системі наукової комунікації в контексті коєволюційної парадигми / Г. В. Ше-

маєва. Вісн. Харків. держ. акад. культури : зб. наук. пр. 2009. Вип. 25. С. 80–87.

15. Boyd A. Multi-channel information seeking: a furry conceptual model / A. Boyd. *Aslib Proceedings*. 2004. Vol. 56, N 2. P. 81–88.

References

1. Afonin, E. A., Bandurka, A. M., Martynov, A. Yu. (2003). *Velikaia koevolutsiia, globalnye problemy sovremennosti: istoriko-sotsiologicheskii analiz* [Great co-evolution. Global problems of our time: historical and sociological analysis]. Kyiv: Parlamentske izdatelstvo [in Russian].

2. Vernadskii, V. I. (1981). *Izbrannye trudy po istorii nauki* [Selected works on the history of science]. Moskva: Nauka [in Russian].

3. Voskoboinikova-Huzieva, O. V. (2014). *Stratehii rozvytku bibliotekno-informatsiinoi sfery Ukrainy: genesis, kontzepsii, modernizatsia* [Strategies for the development of the library and information sphere of Ukraine: genesis, concepts, modernization]. Kyiv : Academperiodyka [in Ukrainian].

4. Lobuzina, K. (2012). *Tekhnolohii orhanizatsii znannievkyh resursiv u bibliotekno-informatsiini diialnosti* [Technologies of organization of knowledge resources in library and information activity]. Kyiv: NBUV [in Ukrainian].

5. Lopatina, N. V. (2015). *Biblioteka v culture informatsionogo obschestva* [Library in the Culture of Information Society]. *Observatoriia kultury – Observatory of Culture*, 5, 27–31 [in Russian].

6. Lopatina, N. V. (2016). *Koevolutsionnyi podkhod v sotsialno-gumanitarnykh naukach* [Co-evolutionary approach in social sciences and humanities (on the example of library science)]. *Vestnik Moskovskogo universiteta kultury – Bulletin of the Moscow State University of Culture*, 6 [in Russian].

7. Moiseev, N. N. (1998). *Eshcho raz o probleme koevolutsii* [Once again on the problem of co-evolution]. *Voprosy filosofii*, 8, 26–34 [in Russian].

8. Nikitina, Yu. A. (2013). *Ispolzovanie printsipa koevolutsii inovatiki v upravlenii sotsialnym razvitiem: mekhanizmy i metodologiiia* [The use of the principle of co-evolutionary innovation in the management of social development: mechanisms and

methodology]. *Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo universiteta. Kulturologiia i iskwstwovedenie – Bulletin of Tomsk State University. Culturology and art history*, 1, 92–98 [in Russian].

9. Sokolov, A. V. (2009). *Koevolutsia knizhnosti i intelligentnosti v Rossii* [Coevolution of bookishness and intelligence in Russia]. *Universitetskaia kniga*, 9, 66–68 [in Russian].

10. Sokolov, A.V. (2011). *Biblioteka – gumanisticheskii simvol natsii: tsykl statei. St. 1. Koevolutsiia gumanizma i bibliotek*. [The library is a humanistic symbol of the nation: a series of articles. Article 1. The co-evolution of humanism and libraries]. *Sovremennaia biblioteka – The modern library*, 4, 18–27 [in Russian].

11. Ursul, A. D. (2012). *Globalnyi (universalnyi) evolutsiionizm: predmetnoe pole i problemaia orientatsiia* [Global (universal) evolutionism: subject field and problem orientation]. *Filosofiiia i Kultura – Philosophy and culture*, 2, 6–20 [in Russian].

12. Chernyi, Ju. Ju. (2014). *V chem mozhet zakliuchatsia koevolutsionnaia starategiia razvitiia bibliotek i drugikh institutov sotsialnoi pamiaty?* [What can be the co-evolutionary strategy for the development of libraries and other institutions of social memory?] *Electronic resources of libraries, museums, archives : X All-Russian scientific-practical conference*, October 29, 2014. URL : www.pl.spb.ru/specialists/izd/elres_all [in Russian].

13. Shemaieva, H. V. (2009). *Biblioteka v sistemi naukovoii komunikatsii: Koevolutsiini protsesy rozvytku* [Library in the system of scientific communication: coevolutionary processes of development]. Extended abstract of Doctor's thesis. Kharkiv [in Ukrainian].

14. Shemaieva, H. V. (2009). *Mistse biblioteky v systemi naukovoii komunikatsii v konteksti koevolutsiinoi paradyhmy* [The place of the library in the system of scientific communication in the context of the co-evolutionary paradigm]. *Visnye Kharkiv derzh. Akad. Kultury – Bulletin of the Kharkiv State Academy of Culture*, issue 25, pp. 80–87 [in Ukrainian].

15. Boyd, A. (2004). Multi-channel information seeking: a furry conceptual model. *Aslib Proceedings*, 56(2), 81–88.

Стаття надійшла до редакції 25.09.2017 р.

Hanna Shemaieva,

Doctor of Sciences in Social Communications, Professor, Kharkiv State Academy of Culture

COEVOLUTIONARY STRATEGIES OF LIBRARIES' DEVELOPMENT

The aim of this paper is to substantiate the strategies of the development of libraries in the up-to-date system of social communications based on the principles of co-evolution.

Research methodology is generalization of various scientific views on the theory of co-evolution as a methodological basis for identifying the further strategies of the development of libraries.

Results. Modern co-evolutionary methodology is a system of scientific principles for developing a new theoretical and practical picture of the activities.

Among the main principles of co-evolution there are anthropocentrism, complementary dialogue, universal humanism; the principles of dialectical addition, interaction, interpenetration of forms and methods, unity through diversity, integration, consolidation, intellectualization, evolutionary correlation; they are combine into groups according to the hierarchy: co-evolutionary-stochastic, system-forming, noospheric.

O. V. Voskoboinikova-Huzieva, K. V. Lobuzina, N. V. Lopatina, A. V. Sokolov, Yu. Yu. Chornyi and others pay attention to the new possibilities of the development of libraries, connected with co-evolutionary principles.

The co-evolution of the technocratic and humanistic directions of the development of libraries according to A. Sokolov is based on the dependence and complementarity of the spiritual development of the individual and the technological development of the society.

The search for strategies for the further development of the library is closely connected with the theoretical foundations of co-evolutionary innovation, the essence of which is to create new mechanisms for managing social processes in the direction of overcoming crisis situations. N. V. Lopatina and Yu. Yu. Chornyi suggest the hypothesis of the priority development of libraries on the basis of increasing their participation in the structuring and functioning of the information environment.

Novelty consists in substantiation of the co-evolutionary strategy of the priority development of libraries. For searching for the strategies of the development of libraries the author thinks it advisable to use a co-evolutionary approach based on the interdependence of internal library processes and the external environment. This approach emphasizes and allows us to identify the multidimensional strategic directions associated with the transition of libraries from an adaptive strategy to the priority one through integration, consolidation, and intellectualization processes based on the principles of coherence, co-ordination, and unity through diversity.

Key words: library, strategies, coevolution, coevolutionary innovation, anticipating development strategy.